

ANMELDELSE KARAKTERER 28. maj. 2020 | kl. 07:14

Karakterer er ikke bare karakterer

Af: Helge Christiansen

Letlæst, underholdende, nuanceret, forskningsmæssigt velunderbygget. Det er nogle af de nøgleord, der kan karakterisere denne bog, der giver sine svar på centrale spørgsmål om karaktergivning.

Fakta

Titel

FAQ om karakterer

Forfatter

Karen Egedal Andreasen

Pris

150

Sider

159

Serie

FAQ

Så fik jeg lige styr på, hvad FAQ står for: frequently asked questions, og i denne bog er det karakterer, der kommer under behandling. Konklusionen i bogen er blandt andet, at det ud fra forskningen ikke er så enkelt at finde ud af, hvad man skal tro og gøre. Der er mange modstridende resultater, som afhænger af formål, den anvendte metode og i det hele taget den kontekst, de forekommer i.

Forfatterens behandling af dette følelsesladede og kontroversielle emne er nuanceret og troværdig. Emnet har stor politisk bevågenhed og trækker overskrifter i pressen. For stort set alle borgere i landet har gode og dårlige karakterer spillet en stor rolle for deres karriereforsøg og for deres selvforståelse.

"Hvad er egentlig en karakter?" er et af spørgsmålene i bogen. Karakterer kan ikke kun defineres ud fra en leksikalsk betydning. De har også en symbolsk betydning i den kulturelle sammenhæng, de indgår i. De er symboler, hvis betydning afhænger af, hvilken kulturel tradition de bruges i. I skolen har de tendens til at være et symbol på skolernes samlede kvalitet. De er også en måde at kommunikere om undervisningen på både indadtil og udadtil.

Karakterer må også ses i den kontekst, de forekommer i: I hvilken skala, i hvilket karaktersystem indgår de? Skal de bruges til selektion af elever, til eksklusion eller til at markere, at man er kvalificeret til et bestemt job? Hvilken funktion har de i det hele taget i elevernes dannelse og uddannelse?

Karakterer er også noget relationelt. Der er en bedømmer og en, der bliver bedømt, og kommunikationen er derfor præget af et magthierarkisk system med forskellige positioner og roller omkring karaktergivning, som også er kulturelt bestemt.

Endelig er karakterer noget subjektivt og personligt. De har stor betydning for den enkelte elevs identitetsudvikling, selvopfattelse og selvtillid og kan præge de valg, han træffer i fremtiden, for eksempel med hensyn til uddannelse.

I et afsnit om teoretiske perspektiver inddrages Bourdieu. Habitusbegrebet, de holdninger, egenskaber og det syn på sig selv og samfundet, man har erhvervet i sit miljø, er af afgørende betydning for, hvilke karakterer man får. Man får gode karakterer, hvis ens erfaringer og værdier passer til skolens karaktergivningsværdier. Vi kommer i dette afsnit også om ad Foucault og Biesta og deres syn på eksamen og karakterers underbygning af de magtstrukturer, der findes i uddannelsessystem og samfund.

Efter årtusindskiftet er debatten om karakterer og evaluering blevet mere og mere hidsig, blandt andet i forbindelse med de internationale undersøgelser, brugen af nationale test, adgangsbegrænsning til uddannelser og ranking af skoler via karaktergennemsnit. I et historisk perspektiv gennemgås forskellige samfundsforholdene sig til karakterer og forsøg med helt at afskaffe karakterer, eksempelvis i forbindelse med Dewey-inspirerede skoler i USA og Vanløse-forsøgene.

Om forskning i karaktergivning siger forfatteren, at det er vanskeligt at leve op til de standarder, en naturvidenskabelig forskning vil kræve. Når det drejer sig om klasser, elever og skolemiljøer, er det ikke altid muligt at gentage de samme forsøg under samme omstændigheder og at kontrollere alle fejlkilder. Forskningen kan godt pege på nogle muligheder og give nogle svar, men de vil til stadighed være præget af den kulturelle kontekst og formålet med forskningsprojektet.

Andre aktuelle spørgsmål rejses i de sidste kapitler. Er der en sammenhæng mellem social arv og karakterer? Ved at læse dette afsnit mindes vi igen om, hvor mange selektionsmekanismer der findes i folkeskolen i dag for at lede eleverne på den rette vej. Der er standpunktskarakterer, prøvekarakterer, nationale test, vurdering af uddannelsesparathed, uddannelsesplaner og så videre.

Forsøgene på at skabe større lighed i uddannelsen og at tage højde for sociale forskelle er mislykkedes både i Danmark og i andre lande. Den habitus, eleverne bringer med sig, afspejler sig ikke kun i karaktererne, men også i deres selvtillid, der igen virker ind på deres uddannelsesvalg.

Klarer piger sig bedre end drenge karaktermæssigt? Ja. Men afsnittet om dette emne illustrerer tydeligt, hvor svært det er evidensbaseret at afdække og dokumentere, hvad årsagerne til forskellen er.

Til slut rejser forfatteren spørgsmålet, om karaktererne er nødvendige i vores samfund. Kan karaktererne erstattes af en eller anden form for formativ evaluering, der bevirker, at de negative virkninger af karaktergivningen undgås?

Selv om forfatteren er redelig i sin tilgang til emnet, skinner det dog alligevel igennem, at hun kunne tænke sig mere formativ og mindre summativ evaluering, færre karakterer og udvikling af mere tidssvarende evalueringsformer.

Efter min mening drejer det sig om at modvirke den sociale selektion, karakterernes tendens til at fremme en uhensigtsmæssig teaching to test, der hæmmer eksperimenter og kreativitet, at fjerne den demotiverende virkning af lave karakterer og at modvirke det nuværende karaktersystems manglende validitet og reliabilitet.

Bogen kan anbefales til alle, der er interesserede i undervisning. Også til politikere og forældre til elever og studerende, da den er skrevet i et beundringsværdigt klart, varieret, levende og letforståeligt sprog.

Kompagnistræde 34, 1208 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk